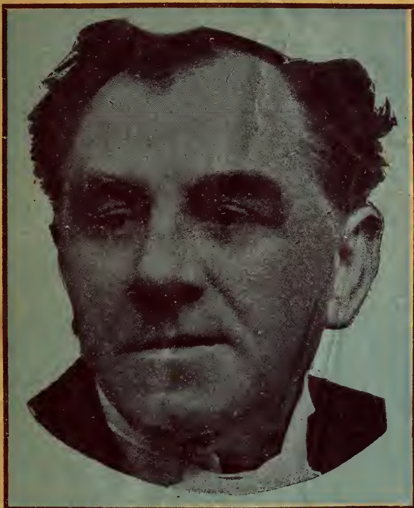

Jaume Capdevila

El quarto dels mals endressos

Comedia en un acte de

Conrat Roura

UNA PESETA

EL QUARTO DELS MALS ENDRESSOS

EL QUARTO
DELS
MALS ENDRESSOS

JOGUINA EN UN ACTE, EN PROSA

ORIGINAL DE

CONRAT ROURE

Estrenada en el Teatre Català (Romea), la nít del 1 de Febrer de 1892.

SEGONA EDICIÓ

BARCELONA
CASA EDITORIAL DE TEATRE
BONAVIA I DURAN - Impressors - BOQUERIA, 20
1915

REPARTIMENT

PERSONATGES	ACTORS
Don Albert	*D. Iscle Soler*
Martí	- *Modest Santolaria*
Manel	- *Jaume Capdevila*
Lluc	- *Ramón Oliva*

Dugues veus de senyora.

ACTE ÚNIC

Un quarto de mals endressos. Porta vidriera al fons, que dona a peu pla d'un pati o eixida; porta a l'esquerra de l'actor, que va als interiors de la habitació. Per l'escena, mobles vells, gavies, regadores, etcètera; i en un cantó una reconada d'estores enrotllades de modo que al darrera s'hi puguin amagar dugues persones. Damunt d'un moble, una ganiveta rovellada.

ESCENA PRIMERA

LLUC

No sé que tinc d'endressar-hi aquí. Tot està enrotllat, penjat i endressat del millor modo que pot està un quarto... ¿s'entén? del millor modo que pot endressat un quarto dels mals endressos. Però... rés, maníes de la senyora. Sempre que l'amo no hi és i ella reb aquell jove, m'avía cap aquí.—¡Au, Lluc; vés a endressar *el quarto dels mals endressos* i quan truquin vés a obrir, si jo no't mano lo contrari!—Per ço, no la crec capassa de fer cap mal, encare que'm té previngut que no digui rés al senyor de les visites del jove, tant si l'amo m'ho pregunta com si no. Si fos per res de mal, la germana del senyor, que sab lo de les visites, no ho permetería; si bé, també es cert que la germana... En fi, és un misteri;

vull dir, son dos misteris. Per altra part, el jove, sempre que 'm topa anant a obrir o a tancar, m'allarga alguna pessetota. Jo, entre 'l senyor, que d'ensà que era el seu asistent avans d'ell pendre 'l retiro, mai m'ha donat més que la soldada neta i pelada, i el xitxarel·lo, que tot sovint m'amolla un *plus,* no és duptós el partit que tinc de pendre. Ei; sobre tot no faltant en res, perque callant no's falta. Sempre'm recordo de'l ordenança, hi ha molts articles que recomanen silenci, i no n'hi ha cap que digui que es té d'enraonar. I jo soc molt ordenancista; fins en aquest quarto's veu. Estores, alfombres, brasser, escalfallit, torradora de castanyes i demés obgectes del servei d'hivern; aquí, al quartel de les reserves. (*Al relatar això, va senyalant els diferents grupos d'obgectes.*) Cordes de terrat, cerca-pous, regadores, cubell de les bugades, banyera.... aquí, al departament de reclutes disponibles. Cadires esbotzades, catres coixos i tota mena de mobles inservibles; aquí, al quartel dels invàlits. (*Se sent trucar fort i repetidament una campaneta d'escala.*) Truquen! Espavilem-nos, que és el trucar de l'amo. (*Cridant.*) *¡Presente,* don Albert! (*Se'n vá per l'esquerra.*)

ESCENA II

Martí

Veu de dòna Amaguis aquí i estiguis quiet. (*Des de la vidriera del fons empenyent a Martí.*)

Martí Ja va per tercera vegada que'm fa fer la mateixa música. Me tira pe'l balcó una targeta dientme l'hora en que puc venir; hi vinc, converso amb ella, i a lo millor de la conversa, truquen.— Ai! ¡El meu marit! ¡Que si'l veu som morts! Fiqui's aquí i silenci.—I aquí'm trobo, en aquest quarto de mals endressos fent el paper d'un

moble donat de baixa, i això que'm sembla que puc estar en actiu servei. Ella s'entreté conversant, i és clar que a cada punt ens trobarèm en lo mateix. ¡Què 'n porten de mals de cap les dònes! ¡Déu me 'n guart de casar-me! ¡Vés perque'm té de fer passar aquestes engúnies! Ara puja d'amagat; ara fica't aquí, entre mig dels rotllos d'estores; ara afluixa momes al criat perque calli... ¡Mare de Déu, i qué me n'han passat de coses amb les dònes! Per un cantó hi tinc sort hi per altre i tinc desgracia. Me n'he vist de totes. Jo m'he trobat habent de calà foc a una màrfega i tirar-hi galledes d'aigua, perque'l marit es pensés que jo era un vehí que había entrat a apagar el foc. ¡D'aquestes me n'he vist! Ui!.. No tenir altre medi i posar-me de cop a dar corda al rellotge i fer-lo tocar i dir la senyora que jo era'l rellotger que l'había enviat a buscar perque s'había parat el rellotge. Una vegada vaig tenir l'acudit d'espatllar-lo per a tornar-lo a adovar, i, convingut amb la senyora, tornar-hi per a dar-li corda al rellotge un sens fi de vegades. Sempre tinc un acudit o altre i sempre'm surt bé; i amb tants anys que n'invento, encara no puc dir que una dòna m'hagi costat lo que's diu ni una esgarrapada. Vejam avui què m'acudirà, perque aquí també hi ha perill. Aquest marit diu que és gelós i rabiós com un corre-cames, i habèm de pensar una ó altra trampa per no deixar-hi la pell. El criat, a quí jo he dat tantes propines, deurà venir a salvar-me. Oh! I que si això dura massa li diré que les hi dongui ella les momes al criat, perque'l que és per mí, encare que parli més que un arrenca caixali, tant se m'en dona. I després de tot ¿per què? ¿Per conversar..? Això ja ho podría fer de franc. ¡El marit! ¡el marit! Un home que, com aquest, es casa per quarta vegada amb una dòna jove, no té dret... ¡Es clar que no! Que vingui aquí i li sostindré com tres i dos fan cinc. ¡Vés que'm té de fer el marit! ¡Potser es creu que se'm menjarà! *(Tot passe-*

jant topa amb una regadora.) ¡Que's pensa que no n'hem vist de marits?..

VEU D'ALBERT ¿Has sentit? (*Cridant.*)

MARTÍ Ah! Es ell que vé. Deixa'm amagar, que no'm trobés. (*S'amaga entre'ls rotllos d' estores.*)

ESCENA III

MARTÍ, DON ALBERT *i* LLUC

D. AL. (*Sortint per l'esquerra amb un sabre dosenvainat a la mà.*) ¡Reira de bet! (*A Lluc.*) Quant jo't dic que he sentit *ruido,* he sentit *ruido.*

LLUC Miri's que jo tinc orelles de cunill i li asseguro que no he sentit res.

D. AL. (*Cremat.*) Doncs jo, sí ¡mal llamp! i no'm repliquis. ¡Ja'm sabs el gènit! ¿Has sentit res o no?

LLUC Sí, senyor, sí. (¡Si ho vol així..!)

D. AL. ¿I doncs, perquè'm deies que no?

LLUC Perqué... m'havía equivocat.

D. AL. Au! doncs a mirar si hi ha algú. Tú a la *derecha* i jo a la *izquierda.* Si trobes algú, i li deixes dir «Ave María», no surts d'aquí. (*Es posa a buscar per l'esquerra.*)

MARTÍ (Cafre!)

D. AL. No vull ser gelós.

LLUC ¿Què vol dir?

D. AL. Que no vull ser gelós; bé parlo prou clar. Encara no vegi un que'm mira la dòna... pataplum! li pego tanto i l'enjego a l'altre barri.

MARTÍ (¡No s'hi val!)

LLUC D' aquesta manera, no hi lloc a que prengui peu la gelosía. Gelós..! ¡Fòra el que'm cremaría més! Busca, busca; ¿què fas aquí parat?

LLUC Escoltava el que'm deia.

D. AL. No tens d' escoltar rés. Si trobes a ningú, ja ho sabs. Té; aquí tens una arma blanca. (*Li dona la ganiveta.*)

LLUC Amb el temps ho debía ser. Ara deu fer molts mesos que no ha anat a la revista, perque és

molt negra. (*Es posa a buscar.*)

D. AL. Bé; ja és bona per a matar un home o dos.

MARTÍ (Mosca!)

LLUC Ah! (*Sorprès al trovar a Martí.*)

D. AL. ¿Que és? (*Venint de l'esquerra.*)

LLUC Una rata que ha eixit d'aquí. (*Senyala a terra.*)

D. AL. ¿També tens pó a les rates? Doneta! ¿A on s'ha ficat? (*Anant cap a Lluc.*)

LLUC (*Sortint al pas.*) Ha fugit cap a l'eixida. (*Albert es dirigeix cap al fons.*)

D. AL. Veuràs si jo l'atrapo. (*Al arribar a la vidriera del fons mira cap a dalt.*) Mira-t'el allí dalt del terrat aquell poca vergonya de don Bassili. ¿No'l veus?

LLUC ¿Al coronel retirat? Sí, senyor; rega'ls testos.

D. AL. Deixa-me'l està observant, que si m'arriba a tirar una gota d'aigua a l'eixida, pujo a dalt i el faig a miques. ¡No'l puc veure, ni en pintura!

LLUC Sempre he vist que li menava bon afecte.

D. AL. Sempre? De quan servíem. Quan estavem de guarnició al castell de Lleida, em sostenía que Espartero era més bon militar que'n Narvaez. ¡Es necesita haber-se begut l'enteniment per a dir aquesta barbaritat! ¿No ho creus així?

LLUC Ja veurà, jo...

D. AL. No'm diguis que no, sinó... (*Amenassant-lo.*)

LLUC Sí, senyor, sí.

D. AL. Es que per ço. Després, pren el retiro, lloga un pis d'aquí al costat, posa coloms a dalt i m'ompla la casa de porquería. ¿No és així?

LLUC Bé; però hi ha un altre colomista a l'altra banda.

D. AL. ¿No és així, et dic? (*Sempre irritat.*)

LLUC Es així, es així.

D. AL. L'altre dia vaig pujar a dalt, i si no arriva a ser per la seva dòna i la seva germana que s'hi van posar entremig, a hores d'ara no se'n cantaría gall ni gallina.

MARTÍ (¡Això és un caimant!)

LLUC Es vritat que ell també té a casa dòna i germana, el mateix que vostè.

D. AL. Es l'únic en que'ns podèm semblar. Després,

¿quí va ser, sinó ell, qui va armar els esquellots quan vaig casar-me amb la Amalia?

LLUC Jo no li vaig veure pas.

D. AL. Va ser ell, i ja sé el que'm dic. ¿Què 'n té de fer ell si jo'm caso per quarta vegada? ¿Qué hi puc fer res jo, si tinc la desgracia de que les dònes se'm morin?

LLUC (¡Quina idea!) Doncs de segur que ha sigut ell que, per fer-nos bobejar, haurà tirat alguna andròmina...

D. AL. Tot podría ser; però l'andròmina fora aquí i no hi es. Per sí o per no, continuèm fent un escrupulós registre.

MARTÍ (¡Estic en capella!)

D. AL. Au! Fora aquestes estores. Calla! (*Detenint a Lluc i escoltant.*) Sembla que han tancat la porta de l'entrada.

LLUC Bé m'ho ha semblat. (Aixís se'n anirà.)

D. AL. Anèm, que no vull ser gelós. Si acàs, ja tornarèm. (*Se'n và.*)

LLUC (*Seguint to*) (A veure com ne surt aquest d'aquí dins.) (*Al anar-se'n tanca la porta.*)

ESCENA IV

MARTÍ, *surtint del amagatall*

MARTÍ ¡Tinc la pell de gallina! ¡Això és una hiena! Si m'atrapa aquí i no's desdiu de lo que ha dit, ja'm veig esbossinat. ¡Encare diràn de casar-se! Si essent solter una dòna'm fa passar aquests mals ratos, ¿qué faría esssent casat? Sort de l'asistent, sinó aquest mestre m'espavila. ¡I encare no estic tranquil! Es veu que a n'aquest vehí seu li té un carinyo que espanta. A n'ell està bé que'l tingui de qua d'ull, per les raons que aquí ha exposat; pera an a mí, ¿per què? ¡Voldria que m'ho digués! No he fet més que conversar amb la seva senyora, que per cert ell li podría ser avi. Diu ell, que no més que per-

que un se la miri, l' engega a l'altre barri. An a mí, que per conversar-hi me l'he tingut de mirar i remirar, quant menos m'engega a l'altre districte. No; no tinc pas ganes de cambiar de domicili per tant poca cosa. (*Pausa.*) Però; ¿còm ne surto d'aquest cau? Perque ell deu haber sospitat alguna cosa i no serà tant senzill com altres vegades (*Queda pensatiu.*) Res, res, valor, i quan vingui m'hi formalitzo... ¡Sento soroll per aquest costat. (*Senyala al fons*) Encauem-nos. (*Se'n torna a les estores.*)

ESCENA V

MARTÍ *i* MANEL

VEU DE DÒNA ¡Fiqui's aquí i amagui's!

MANEL Està bé. ¿I a on és aquí? (*Mirant a l'entorn.*) Estores, mobles vells .. Ja ho entenc; és un departament com aquell de casa, que quan jo era criatura en deien el quarto de les rates. ¡Es clar que ho és! Vaja, doncs; tancar-me aquí és tractar-me de criatura.

MARTÍ (Aquest no és pas el butxí ni'l seu criat.)

MANEL Ai! Estic que tot jo tremolo lo mateix que la fulla a l'arbre. Vaja! No hi ha remei; preparèm-nos per a tornar a rebre un' altra pallissa... ¡María Santíssima, i que n'hauré rebut de pallisses en aquest món, de resultes d'haber anat darrera de faldilles! ¡Mirèu que hi soc desgraciat! No erro mai el tret. Es una escopeta que mai m'ha fet figa. Dòna nova, pallissa nova. Ni una, ni una dòna he anat a veure mai que no'm costés o un xiribèc, o un trenc, o una rastrellera de cardenals a l'esquena. Si jo ja ho sé. Aquí'n tinc la millor proba (*Treu el que diu*) No acudeixo mai a una cita amorosa, que ja no hi vagi previngut. Aquí ho tinc tot; un parell de venes, desfiles i una ampolleta d'àrnica. No me n'he escapat ni un çop Arribo, estèm sols, em declaro, m'ageno-

llo... sí, m'agenollo, perque jo tinc aquest estil, m'agenollo, i... naancl aquestos maleits timbres que ara son moda, que quan en sento un se'm clava a l'ànima. El sento, i, ja no cal dir-ho; el marit, el pare, el germà, el romanso... això és indiferent... lo que és segur es el resultat. Tant em troven si m'amago, com si no m'amago. ¿I ara? ¡Vejam si ara'm tornarà a succeir dos quartos del mateix! Ai! *Si de esta salgo i no muero...* No; si jo ja l'había fet el pensament de no tornar-me a embolicar mai més amb faldilles· però... res, vé una ocasió qualsevol, veig una bona mossa, el cor se me n'hi va i torno a las *andadas*. ¡Què hi farèm! Seièm, prenèm paciencia, i tinguèm a punt les venes i l'àrnica per a quan haguèm rebut la pallissa. (*Seu en una cadira vella.*)

MARTÍ (*Surt de l'amagatall.*) (Batualisto! . ¡Si és aquell brètol! Ara me les pagarà totes plegades.)

MANEL (*Sentint soroll, es gira i's sorprén i s'alsa*) Quí? (¡Ai, ai! ¡Aquell *tunante!* ¡Es clar que també había de trobar-se aquí! Per tot allí a on vaig, pam! aquest tipo al devant meu.) (*S'assenta.*)

MARTÍ (*També assentant-se en un escambell o banc.*) (¡Si sapigués que donant-li una estreta de coll no había de cridar, ja ho hauría fet!)

MANEL (¡No sé quin Sant em deté que no li desfaig les galtes a revessos!)

MARTÍ (*Alsant-se.*) (¡Bah, bah! per ell no vull estar de passejar-me!)

MARTÍ (*Alsant-se.*) (Fem anar les cames.)

MARTÍ (¡També s'alsa!) (*Sense dir-se res es passejen i es topen de cara.*)

MANEL (*Al topar-se.*) Faci'l favor de no estorbar-me'l pas.

MARTÍ Jo era aquí primer que vostè, i de consegüent tinc mès dret que vostè en fer lo que vulgui.

MANEL ¡Còm, més dret!

MARTÍ Si, senyor... bigotis de grill.

MANEL No'm vingui amb indirectes, sinó... (*Cridant.*)

MARTÍ Bé; per a disputar-nos i, si vostè vol per a matarnos i tot, no hi ha cap necessitat d'aixecar tant la veu. (¡Si'ns sentía'l marit.)

MANEL Ah! sí. Que no destorbessim al corcs de d'aquestes andròmines.

MARTÍ No hi ha cap necessitat de donar escàndol. Vostè i jo, ja'ns hem trobat masses vegades.

MANEL Aquí.. Es la primera.

MARTÍ I fora d'aquí.

MANEL Lo que proba que vostè deu tenir molt poques coses que fer, quant el trobo tots els dies fent l'ós pe'ls voltants d'aquesta casa.

MARTÍ Si vostè m'hi troba, jo també li trobo a vostè. Amb això, tanta feina deu tenir l'un com l'altre.

MANEL *(Alsant la veu.)* Vostè'm tracta de gandul.

MARTÍ Ja li he dit que no cridi tant. ¡No hem pas vingut a probar-nos la veu!

MANEL Doncs espliqui'm còm és que vostè's trova aquí.

MARTÍ Ja li he dit que jo hi era primer que vostè; i havent vosté vingut a interrompre la meva soletat, és vostè qui'm té de donar esplicacions.

MANEL *Bueno;* doncs jo he vingut, perque ella m'hi ha tancat.

MARTÍ Doncs també ella m'hi ha tancat a mí primerament.

MANEL ¿I per que vé aquí vostè per ella?

MARTÍ Això és volguer sapiguer massa. Hi dec venir per lo mateix que hi vé vostè.

MANEL Entesos.

MARTÍ ¿Còm entesos? Desentesos! ¿Es a dir que vostè pretén a n'ella?

MANEL Aquesta pregunta és molt indiscreta.

MARTÍ Doncs la contestarà.

MANEL *(Alsant la veu.)* ¡Doncs, no la contestaré!

MARTÍ ¡No cridi! Ja li he dit que encara que'ns tinguèm de matar, podèm fer-ho sense necessitat de que se senti una mosca.

MANEL ¿I amb què'ns tením de matar?

MARTÍ Amb qualsevol cosa; a esgarrapades.

MANEL ¿Còm els gats? El siti ja és apropòsit.

MARTÍ Es que jo la vull, l'adoro, l'idolatro i no sufriré que ningú s'hi dirigeixi.

MANEL Jo m'hi dirigiré tant com jo vulgui, i no permetré que, en aquest punt, vostè ni ningú em passi la mà per la cara.

MARTÍ Es que ella'm vol a mí i m'ho ha dit moltes vegades.

MANEL A mí m'ho ha dit tantes com pot haber-li dit a vostè.

MARTÍ Doncs un o altre hi es de massa.

MANEL Afiguris que aquest *un* o *altre* és vostè i vagisse'n. Jo no'm moc.

MARTÍ Bé prou que l'entreuré.

MANEL ¿D'aquí. ? Ja voldría ser-ne fora.

MARTÍ No hi hagués vingut.

MANEL El mateix li dic.

MARTÍ Jo hi soc, per que ella m'ha dit que hi vingués a aquesta hora.

MANEL A mí també.

MARTÍ No és posible.

MANEL Doncs ho és.

MARTÍ Aquí porto la targeta que ella m'ha tirat pe'l balcó, dient-me que a aquesta hora ell sería fora.

MANEL El mateix diu la meva.

MARTÍ *(Amenassant-lo.)* ¡Doncs encomanis a Déu!

MANEL *(Id.)* ¡Veurèm quí s'hi té d'encomanar!

(Se sent soroll.)

MARTÍ *(Amagant-se.)* ¡Vé algú!

MANEL *(Id.)* Es vritat.

ESCENA VI

Dits i LLUC

LLUC *(Sortint amb misteri.)* Psit! Psit! ¡Senyor Martí!

MARTÍ *(Sortint de l'amagatall.)* Ah! ¿Ets tú?

LLUC Sí, home; sento que fa molt soroll, i si ell ho sent...

MARTÍ ¿Doncs perquè'm portaven un vehí tant baladré?

MANEL *(Sortint.)* El baladré és vostè. *(Alsant la veu.)*

LLUC (¡L'altre!) Bé, callin, perque ell s'està posant la bata, i encara que la senyora procura entretenir-lo, fa unes orelles com una llebra.

(Cau aigua en les vidrieres del fons.

MARTÍ ¿Què és això?

MANEL ¿Què plou?

LLUC ¡Aquell dimontre de don Bassili que, tot regant, ha llensat aigua! Si don Albert se'n adona, no hi haurà poc sacramental. (*Dirigint-se en amunt de l'eixida.*) Ei! ¡Don Bassili! ¿Què no veu quin mullader que ha fet? (*Torna cap al prosceni.*) ¡Com si li diguessin Llussia! (*Martí i Manel s' amenassen,*)

MARTÍ Miri's; aquí hi ha dugues barres de cortina (*Agafant-ne una.*)

MANEL Acabèm! ¡Qué tanta cosa! (*Agafant-ne un' altra.*)

LLUC (*Posant-se entremig.*) ¡Faci'n el favor de no fer bromes! ¿No veuen que ell els sentirà?

MARTÍ (*Deixant la barra*) Això és el que'm deté.

MANEL (*Amenassant-lo.*) ¡Au, maco!

LLUC ¡Si no callen, tots quedèm compromesos! Jo me'n entorno; si acàs hèm de venir ja faré soroll per que s'amaguin. (*Manel deixa la barra i Lluc se'n và*)

ESCENA VII

MARTÍ i MANEL

MARTÍ Ja que aquí no podèm resoldre aquesta qüestió d'honor...

MANEL ¿D'honor?

MARTI Sí, senyor. Vostè vol a la qui jo vull; vostè no vol cedir en apartar-se'n, i això és una qüestió d'honor.

MANEL ¡Si ho entén així...!

MARTÍ ¿Es a dir que no vol desafiar-se?

MANEL Sí, home, sí; quan vostè vulgui. Sols que jo entenc l'honor d'altra manera.

MARTÍ (*Butxaquejant.*) Bueno, això son opinions. Aquí no porto cap targeta meva. Ah! sí. (*Es treu una targeta.*) No; és la d'ella donant-me la cita per avui.

MANEL (*Se'n treu un' altra de la butxaca.*) Aquesta també la porto jo ¿La veu? (*Li ensenya.*)

MARTÍ (*Mirant-la.*) Còm! No, senyor; aquesta no és la lletra d'ella

MANEL ¿Què diu que no?

MARTÍ No, senyor; la lletra d'ella és aquesta. *(Es cambien les targetes.)* ¡Ai, ai! *(Llegint el nom de la targeta.)*

MANEL ¡Ai, ai! *(Id.)*

MARTÍ «Reparada Ginesta.»

MANEL «Amalia Campà de Ginesta.»

MARTÍ ¿Es a dir que vostè ve aquí per la Reparada, per la germana del coronel? *(Tornant-li la targeta.)*

MANEL Sí, senyor. I vostè hi vé per l'Amalia, per la senyora del coronel. (*Tornant-li la targeta.*)

MARTÍ Es clar. Així no hi ha res de lo dit. Jo'm creia que ere'm rivals.

MANEL Dispensi si l'he ofès. (*Encaixen.*)

MARTÍ Ara que no hi ha motiu per a estar renyits...

MANEL Al contrari; estèm units per la mateixa desgracia.

MARTÍ En efecte. Doncs, digui'm francament: ¿amb quín dret un vell, casat per quarta vegada, amb una dòna joveneta, ha de privar a la seva muller que rebi a un amic?

MANEL Ja veurà. Ella al fi és la seva muller. Però en quan a mí ¿què té que veure ell amb la seva germana?

MARTÍ Això sí. La germana és casada, està separada del marit i ell és el depositari. Amb això ell és el responsable d'ella devant la llei.

MANEL Devant la llei sí, però devant meu ¿què tinc que veure jo amb la llei? Després, que'ls meus amors no passen de plannòtics, ideals.

MARTÍ Com els meus. No he tingut amb l'Amalia res més que converses; mès o menos interessantes, però converses al fi. ¿Sab com la vaig coneixe?

MANEL ¿Què vol que sàpiga?

MARTÍ Per Carnestoltes, ella va venir a la botiga a comprar un nas i una barbeta.

MANEL ¿A la seva botiga?

MARTÍ Sí, senyor; jo soc fabricant de nassos de cera.

MANEL ¿De nassos de cera?

MARTÍ Per a servir-lo.

MANEL Gracies. Per ara no'm fan falta.

MARTÍ Doncs ja ho veu. Vostè recelava de mí, jo de vostè; volíem rompre'ns el batisme i aquí'ns trovèm tots dos engaviats, havent fet les paus i a punt de caure en les grapes del coronel.

MANEL Retirat.

MARTÍ Sí, retirat; com aquests mobles. ¡Però és una fiera!

MANEL ¿Vosté'l coneix a fons?

MARTÍ A fons, no; de forma. Ha vingut aquí amb l'assistent mentres jo m'estava amagat, i he sentit que deia que el que tant sols es mirés a la seva dòna, l'enviaría a l'altre barri.

MANEL Aixís jo no hi entro. Diantre! (*Fa un salt endarrera i topa amb una regadora.*)

MARTÍ ¿Què ha fet, burrango? (*Escolta a la porta.*) Ja'ns deu haber sentit, que ja vé.

MANEL ¡Ave María Puríssima! (*S'amaguen.*)

ESCENA VIII

Dits, DON ALBERT *i* LLUC

D. AL. (*Sortint amb bata i el sabre.*) *¡Quien vive!* Ara ho he sentit bé. Aquí hi ha algú, i no té de sortir viu. Torna a agafar la gavineta.

MANEL (¡Estèm perduts!)

MARTÍ (Sí som trobats, sí.)

LLUC (*Agafant la gavineta.*) Potser s'ha figurat sentir ..

D. AL. Soc molt fi d'*oido*.

LLUC Bé, però...

LLUC Et dic que soc molt fi d'*oido*. (*Cridant.*)

LLUC Sí, senyor, sí. (Ara no s'escapen.)

D. AL. He sentit com un cop a la ventalla.

LLUC Ja ho veig. (*Mirant a la ventalla.*)

D. AL. Mata'l! (*Cridant,*)

LLUC Oh, mata'l.

D. AL. ¡Ja'l mataré jo! (*Anant cap a Lluc.*)

LLUC ¿Què vol matar, si no hi ha ningú?

D. AL. Si't burles de mí, et degollo.

MARTÍ (¡Serèm tres!)

LLUC No me'n burlo. ¿Què no veu quin bassal d'aigua? (*Ensenyant-li la del peu de la vidriera.*)

D. AL. Es veritat.

LLUC Don Bassili ha tirat aigua, i al caure demunt la ventalla, ha fet el soroll que vostè ha sentit.

MANEL (¡Quina púa!)

D. AL. Es cert. (*Dirigint-se al terrat.*) ¡Don Bassili! ¡Coronel de massapà!

LLUC No's veu pas.

D. AL. Ja se'n guardarà de deixar-se veure. Si és un gallina. (*Cridant.*) ¿Perquè no'n tira d'aigua ara que soc aquí, que li faré tragar per l'espinada. Això de tirar la pedra i amagar la mà, no ho fà més que la canalla. (*A Lluc.*) ¿Eh, com l'insulto? No tinguis por que contesti.

LLUC Però, si ell no hi és.

D. AL. Podría contestar el fanfarria.

LLUC ¿No essent-hi?

D. AL (*Irritat.*) ¡Podría contestar! ¡No vull que'm repliquis!

LLUC Sí, sí; ja estic en vostè.

D. AL. Si ho senten la seva senyora Mònica o la seva germana Tula, ja li poden dir. (*A Lluc.*) ¿Això bé és un desafío? Doncs ja veuràs com no l'accepta.

LLUC Però, si tant ell com la senyora Mònica i la senyora Tula, no hi son.

D. AL. Jo't dic que ja veuràs com no accepta'l desafío. ¿M'entèns?

LLUC Sí; no l'acceptarà, no. (Com que ningú'l sent.)

D. AL. ¡Si l'acceptés, ja li esplicaría si l'Espartero era més bon militar que'n Nervaez.

LLUC Si'l desafío no fóra per això.

D. AL. En un desafío's ventila tot.

LLUC (Es un desinfectant.)

D. AL. Ara que hi som, no hi serà de més que registrèm tot el quarto.

MANEL (Preparem-nos a bé morir.)

LLUC ¡Això si que és ganes d'empolvar-se per res!

D. AL. (*Cremat.*) ¿Ja'm tornes a replicar? (*Se sent trucar.*)

LLUC ¿Sent còm truquen?

D. AL. I fort.

LLUC ¡Ja té el que volía! Això serà que don Bassili l'ha sentit.

D. AL. ¡Ah, si és ell! (*Anant-se'n.*) Tanca la porta i queda't la clau. (*Se'n và i Lluc el segueix, tancant la porta.*)

ESCENA IX

MARTÍ *i* MANEL

MARTÍ ¿Ja l'ha sentit? (*Surten de l'amagatall.*)

MANEL I l'he vist també per una clariana de l'estora.

MARTÍ ¿Eh, quina fatxa per a desmamar criatures?

MANEL Amb unes manasses que semblen armes prohibides.

MARTÍ I que un calliste hi tindría la vida, perque hi deu portar cada duricia... Però parlant del que més ens interessa, ¿còm ho fem per a eixir d'aquesta cova?

MANEL Fins que ell surti al carrer.

MARTÍ ¿No l'ha vist que va d'estar per casa? Ja no surt fins demà. ¡Som a mitja tarde!..

MANEL I a casa estaràn amb ànsia. Aquestes bromes son massa pesades.

MARTÍ Més pesat és que siguin veres. Si fossen bromes rai. (*Anant cap al fons.*) Si aquesta paret del terrat de l'altre coronel fós més baixa...

MANEL Està clar; si's tractés de saltar d'allí dalt aquí baix, sería molt senzill; però pujar-hi, no tenint una escala, no és possible. ¡Si fós cert que'l qui ara ha trucat sigués aquest don Bassili!.. Això ens salvaría.

MARTÍ Cà! Això serà que l'Amalia o la Reparada ha cregut que aquí passava alguna cosa i han trucat perque ell sortís d'aquí.

MANEL Quí sab. El cert és que ell feia uns crits com un badell i el podríen haber sentit.

MARTÍ ¿I què 'n treuríem que fós aquest altre coronel? ¿Què's desafiaríen per a demà o per a un altre

dia?.. Pitjor, perque sería més segur que no's mouría de casa en tot avui.

MANEL Per tot hi ha cent llegües de mal camí.

MARTÍ Si aquí tinguessim cent llegües per corre, rai.

MANEL Però, escoltim. Potser no és tan fiero'l lleó com ens el pintèm.

MARTÍ Ell ha estat militar...

MANEL No hi vol dir res. De militars n'hi ha de tots.

MARTÍ ¿Què vol dir amb això?

MANEL Nosaltres som dos; ell és un, perque'n Lluc no l'ajudarà pas Amb això, si vé, li plantèm cara i surti lo que vulgui.

MARTÍ No està mal pensat. Sí, sí; ¡qué vingui!

MANEL Ja veurà com li farèm amainar veles.

MARTÍ Està clar. (*Se sent obrir la porta i els dos fugen a amagar-se.*)

ESCENA X

Dits i LLUC

LLUC (*Surtint i no veient a ningú.*) ¡Senyor Martí! ¡Senyor Manel!

MARTÍ Ah! En Lluc. (Quin susto m'había dat.) *Sortint de l'amagatall.*)

MANEL ¿Què vé sol? ¿No hi és pas don Albert? (*Sortint.*)

LLUC No, senyor. Estiguin quiets, que demà dematí a primera hora, ja vindré a obrir-los.

MARTÍ Però...

LLUC Psit! No facin soroll, que jo ja l'entretindré. Demà al toc de diana...

MANEL No, no; jo...

LLUC Callin sobre tot, que me'n vaig a entretenir-lo. Si s'adormen vagin alerta a roncar. (*Se'n và.*)

ESCENA XI

MARTÍ *i* MANEL

MARTÍ (*Mirant al fons.*) ¡Quina idea!

MANEL Digui.

MARTÍ Faci'm esqueneta i arribaré a la barana del terrat del vehí i...

MANEL ¿I després, jo'm quedaría aquí tot sol?.. ¡Que és viu vostè! ¿Perquè no'm fa esqueneta vostè a mí?

MARTÍ Es que jo tinc més feina que vostè. A la fàbrica m'esperen.

MANEL I a mí m'esperen a casa. ¡I tenir de passar la nit aquí!..

MARTÍ ¿Quín remei ens queda?

MANEL Si no'ns recomanèm a Santa Rita, que és l'advocada dels impossibles...

MARTÍ Calli, home, calli que se m'acut un medi.

MANEL Si és tant bò com els que hem pensat fins ara, ja li podèm fer un nús a la qúa.

MARTÍ Descordi's l'americana.

MANEL ¿Per què?

MARTÍ Si no'm deixa fer, no'n sortirèm. Descordi's, home, descordi's

MANEL Bé, entenem-nos.

MARTÍ (*Descordant-se-la.*) ¡No'm posi obstacles! També me la descordo jo.

MANEL (*Descordant-se-la.*) A veure.

MARTÍ (*Fent ell el que diu a Manel.*) Ara, escabellis un xic i posis l'*ongo* al clatell, com que estigués atribulat.

MANEL (*Fent-ho.*) Aixís?

MARTÍ Aixís. Dongui'm aquesta regadora (*La de terra.*)

MANEL Tingui. (*Li dona.*)

MARTÍ No s'asusti. O sinó, sí; encara serà mellor que faci la cara d'espantat. (*Llensa la regadora a terra.*)

MANEL (*Assustat.*) ¿Què fa?
MARTÍ (*Mirant a la porta*) Ja venen. Vingui al darrera meu (*Se'n và cap al fons i Manel se li posa al darrera.*)

ESCENA DARRERA

Dits, DON ALBERT *i* LLUC

D. AL. (*Entrant.*) ¡Ara si que hi haurà xafarranxo! *¡Boca abajo todo el mundo!*
LLUC (¿Què han fet?)
MARTÍ (*Venint esbarat del fons i en tó de súplica a don Albert.*) ¡Ai, senyor! ¡Sigui la nostra providencia!
D. AL. ¿Quí son vostès?
MARTÍ ¡Salvi'ns, per Déu!
MANEL ¡Sí, salvi'ns!
D. AL. ¿Còm s'entén?
MARTÍ Ara no és temps d'esplicacions. Jo anava a veure a la senyora de don Bassili, el coronel d'aquí al costat.
D. AL. ¿A la senyora?
MARTÍ Sí; a la senyora Mònica. I el meu amic, anava a veüre a la germana d'ell, a la senyora Tula. (*Manel senyala que sí*)
D. AL. (*Amb tó de satisfacció.*) Ah! Sí?
MANEL Sí, senyor.
MARTÍ Creiem que elles estaven soles i a la *cuenta* ell era al terrat.
LLUC Sí; no fa gaire qué hi era, que regava.
D. AL. Es veritat. ¿Doncs es a dir que vostès..?
MARTÍ Sí... el senyor...
MANEL Jo..,
LLUC (¡María Santíssima, quins maules!)
D. AL. Oh! ¡Quina alegría'm donen! (*Cridant.*) ¿Es a dir

que aquest fatxandero, aqüest gall sense esperons i sense cresta, viu fent un paper ridícol?

MARTÍ ¡No cridi, per mor de Déu! Salvi'ns!

D. AL. ¿I no ho tinc de fer, homes, si vostès m'han dat la satisfacció més gran de la meva vida? ¡El coronel Bassili en ridícul i podent-ne fer jo la riota del vehinat!.. Ah! ah! ah!.. I per altra part és molt natural. Es clar. ¿I doncs que's pensava? ¿Què no ho veu que és massa lleig per a casar-se per tercera vegada amb una dòna jove i guapa..?

LLUC (¡Mare de Déu, quinaceguera!)

MARTÍ (I ell ho és per la quarta.)

D. AL. ¿Que no ho sab que la seva germana, viuda, jove, i guapa, no ha de poder resistir la tiranía amb que la té esclavitzada?

MARTÍ Veu? I ell diu això mateix de vostè.

MANEL El mateix, exactament. ¿Oi què és veritat?

D. AL. Sí; però adverteixin que ell també és un burro, que trova que Espartero era més bon militar que Narvaez.

LLUC (¡Torna amb Narvaez!)

MARTÍ ¡Però, per mor de Déu, miri que'l coronel pot pensar que som aquí i venir i dar-nos un disgust

MANEL No tingui por; el senyor és tot un caballer...

LLUC Sí; perque vostè era de caballería.

D. AL. Però'ls salvaría axís mateix, encara que fós de peu. Lluc!

LLUC Senyor?

D. AL. Acompanya als senyors a la porta. Jo'm quedo aquí, i si baixa, l'escapso. (*Fent l'acció amb el sabre.*)

MARTÍ Sentiría que vostè's comprometés.

MANEL Gracies i dispensi.

MARTÍ Sí; Deu li pagui.

D. AL. Vaginsse'n tranquils. (*Se'n và al fons.*) ¡M'agrada que aquest coronel de pa sucat amb oli es trobi amb aquestes trifulgues!

LLUC (*A Martí i Manel*) Vinguin.

MARTÍ Passiobé.

MANEL Estigui bò i gracies.

D. AL. No hi ha de què.

MARTÍ (*A Manel.*) En tractant·se de les seves
estava fet un furiós.
MANEL Sí, i ara'ns protegeix als dos.
MARTÍ Es clar; de teves a meves...
MANEL (*Al públic.*) Ara que'ns habèm salvat,
per donâ fi a n'el juguet,
un aplauso, perque aquest (*Senyala a Albert.*)
quedi content i enganyat.

(*Se'n van acompanyats de Lluc, i Albert es queda al fons amenassant amb el sabre dalt del pati.*)

CAU EL TELÓ

Obres Escèniques de CONRAT ROURA

	Preu — *Pessetes*
Un pom de violes. *Comedia en 3 actes*	2
Claris. *Drama en 3 actes*	2
El castell i la masía. *Drama en 3 actes*	2
Passions funestes. (1) *Drama en 3 actes*	2
El tret per la culata. *Comedia en 3 actes.*	2
Montserrat. *Comedia en 3 actes.*	2
Una noia és per un rei. *Comedia en 1 acte.*	0'50
La vida al encant. *Comedia en 1 acte.*	1
La comedia de Falset. *Comedia en 1 acte*	1
Un fí de festa. *Comedia en 1 acte*	1
L'ocasió fa'l lladre. *Comedia en 1 acte*	1
El quarto dels mals endressos. *Comedia en 1 acte*	0'50
¡Divendres! *Comedia en 1 acte*	1
La Casamentera. *Comedia en 1 acte*	1
¡13! *Comedia en 1 acte*	1
El Cantador. (2) *Parodia en 2 actes*	0'50
La marmota. *(Sarsuela) Parodia en 1 acte*	0'50
El pot de la confitura. *Sarsuela en 1 acte*	1
De teulades en amunt. *Sarsuela en 1 acte*	0'50
Matrimonis a Montserrat. *Sarsuela en 2 actes*	1'50

(1) En col·laboració amb en Modest Urgell.

(2) En col·laboració amb en Serafí Pitarra.